

nalbibliographie c. tanulmányában; primär bibliográfián érti az egyes országokban heti-havi időközben összeállított új megjelenések bibliográfiáját; ennek a periódikus könyvészetnek összeállítására tesz jól átgondolt javaslatokat. — Rendszeres beszámoló lelkiismeretesen tájékoztat a könyvészeti irodalom újdonságairól.

DR. BARTHA DÉNES.

Zeitschrift für Bücherfreunde. Új folyam. XXII. évf. (1930). 1—5. szám. A Zeitschrift főlapjában nemcsak szorosan a könyvnek — mint nyomtatványnak — kedvelői részére hoz tanulságos és érdekes cikkeket, hanem az igazi könyvbarátnak is, kit a könyvön mint nyomdaipari jelenségen kívül annak szellemi tartalma is melegen érdekel, a Beiblatt pedig rendkívül gondosan hordja össze mindazt, ami a könyvgyűjtőre nézve a megjelenések, a szakirodalom, egyesületi élet, kiállítások területén nevezetes és tudomásul vételre méltó. Figyelemre méltó Henrik REUSS (e néven 39-ik) hercegének a német bibliofilát a franciával szemben védő, nemzeti önérzettől fűtött polemikus irata GRAUTOFF Ottó dr.-nak, a német-francia társulat alapítójának válaszával együtt, mely kiemeli a franciák elismerését a szép német könyvvel szemben s a kölcsönös kritika helyességét s örömmel üdvözli REUSS herceg felszólalását, kívánva, hogy ilyfajta megbeszélések a szaklapokból a napisajtóba is mennének át, hogy «a német könyvművészet újból a mindennapi beszéd tárgya legyen». Érdekes UMEKICHI TANAKA japán tanár cikke: *Japanische Kinderschriften und Äsop-Übersetzungen* címen, melyben míg egyrészt régi — a hittérítő jezsuiták által japánul, latin betűkkel már 1593-ban kiadott s az azóta megjelent ESOPUS fordításokkal ismertet meg, addig sajnálja a szép japán könyvet s szeretettel írja le annak báját. SCHÜRMEYER W. hosszabb tanulmányának *Der Bibliotheksraum als Architekturproblem* első fejezetét, mely a középkori és a reneszansz könyvtárak állványrendszerü felállításáról szól, közli. A 2-ik számban STUBENRAUCH Herbert: *Der falsche Don Quixote* címen ír e sokat emlegetett regény második kötetének sorsáról, a mű hírnevét kihasználó hamisítóról s adja a különféle kiadások címlapjának hasonmásait. MEINER Annamária az olasz ösnyomtatványok szignetjeiről, WIEYCK H. a bekötési táblákon látható írás betűiről értekezik. MEYER Kathi azzal a kérelemmel fordul a bibliofil társaságokhoz, hogy kiadványaikat mindig egyező összefoglaló címen jelentessék meg, mert a most divó szokás ugyanegy sorozatot annyi — árnyalataiban, szórendben — módosuló névvel jelöl meg, hogy a könyvtáros, kire általános szabályok követezése kötelező, ugyanazon társaság kiadványait a legkülönbétebb címszöveken kénytelen felvenni, ami nemcsak nagy munkatöbbletet jelent, hanem lehetetlenné teszi az összetartozó kiadványok feletti áttekintést is. SIGERIST Henry E. tanár megállapítja egy kézirat alapján, hogy az Augsburgban 1491-ben megjelent *Versehung des Leibs* c. munkának Heinrich LONFFENBERG von Fryburg ein Priester a szerzője. A kéziratot kultúrtörténeti szempontból érdekes képek díszítik. SCHOLTE J. H. a termékenység szigetéről, a Robinsonádok emez érdekes előfutáráról és számos átdolgozásáról, fordításáról értekezik. JUNK Wilhelm kívánatosnak tartja, hogy az antikvár könyvkereskedelem szokványait szabályozzák s egységes szokvány-kodexbe összegyűjtve adják ki. MARLE Frigyes a francia könyvekben található ajánlásokból mutat be egy csokorra való

A 4/5 kettős füzetben BAUER Konrad F. ismerteti KLEUKENS Friedr. Wilh. és a Ratio-Pressé munkásságát: művészi illusztrációkkal és szép nyomással ékes kiadványait. LANCKORONSKA Mária grófnő a 18-ik századi délnémet könyv-illusztrálásról ír és számos hasonmással igazolja állításait. Rendkívül érdekes JUCHHOFF Rudolf cikke: *Das Ende der Sandgustheorie*. A GUTENBERG-COSTER elsőségi vitának ez alighanem befejező közleménye. A vitában ZEDLER az ellene, ki COSTER elsősége mellett tör lándzsát. ZEDLER heves vitáiban döntő érvül öntés technikai elméletét vonultatja csatasorba. JUCHHOFF éppen ezen technikai eljárás tarthatatlanságát bizonyítja okfejtéseiben. OEHLER Richard a majna-frankfurti egyesített könyvtárak igazgatója, a felépítendő frankfurti nagy könyvtárra vonatkozó terveivel kapcsolatban s azok magyarázatául *Zukunftsbauten wissenschaftlicher Bibliotheken* című dolgozatában több óriásarányú (2—4^{1/2} millió kötetes) könyvtár épületeiről írván, megállapítja, hogy a raktárak részére legcélszerűbbeknek a toronyszerű épületeket tartja. Kisebb alapterületen óriás tömegű könyv helyezhető el; a könyvek függőleges irányban jobban és gyorsabban szállíthatók, mint a vízszintes irányban húzódó raktárakban. A felépítendő nagy könyvtár vázlatos tervét is bemutatja, melynek előnye, hogy az első torony után még két másik lesz emelhető, anélkül, hogy az épület beosztásán változtatni kellene. A terv megvalósítása persze ott is pénzkerés, mint a kultúra általában az.

I. K.

Archiv für Buchgewerbe und Gebrauchsgraphik. 67. évf., 1930. 1—9. füzet. A változatlanul fényes kiállításban kihozott folyóirat cikkei között számos történeti és könyvészeti szempontból figyelemreméltó munka is található. — F. BOCKWITZ a «Civilité» néven ismert betűtípus legújabb irodalmát ismerteti: Robert GRANJON lyoni nyomdásznak ezt az érdekes alkotását (1557) a 16. század végén Flandria több nyomdája (köztük nem csekélyebb, mint Chr. PLANTIN) átvette és utánozta. — G. A. BOGENG *Expansion der graphischen Kultur* címen mélyenszántó tanulmányban a nyelvhasználat és írásbeliség viszonyát és egymásra kölcsönhatását helyezi szellemtörténeti megvilágításba. — A 3. füzet vezető helyén H. BOCKWITZ nagyszerű illusztrációs anyag kíséretében a «Deutsches Museum für Buch und Schrift» megalakulását és összetételét vázolja: a gyűjtemény legértékesebb darabjai H. KLEMM gyűjtéséből származnak. — Tanulságosan mutatja be E. HÖLSCHER néhány modern nagy kiadó cég (Neuerburg, Inselverlag, Diederichs, Reichl, Fischer, stb.) nyomdászjelvényének fejlődését; a művészi formaadás és szimbólika problémáinak összefonódása különösen érdekessé teszi tanulmányát. — H. BOCKWITZ kitűnően illusztrált cikkben bőven méltatja G. A. E. BOGENG legújabb megjelent könyvét «Geschichte der Buchdruckerkunst, Der Frühdruck». — G. SCHWIDETZKI pedagógiai és művészettörténeti szempontból figyelmet érdemlő tanulmányban *Das Tier im deutschen Bilderbuch* vázolja a német állatábrázolás művészi fejlődését és jelen irányait. — O. BETTMANN, *Wege zum neuen Buche* c. fejtegetésében a tipográfiai kiállításnak a modern szellemi szükségletekkel való összhangba hozására tesz figyelemreméltó javaslatokat. — O. PELKA a könyvnyomtató cégbe való felvétel formalitásainak történetéhez közöl érdekes adatokat; többek között de VISE 1621-ben megjelent «Depositio cornuti typographici» c. dramatizált játékából és ugyanennek J. RIST-féle átdolgozásából